

Гарчиг

1. Төслийн товч танилцуулга
2. Төслийн гол ба болзошгүй нөлөөлөл
3. Байгаль орчны менежментийн тухайн жилийн төлөвлөгөөний зорилт
 - 3.1 Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт
 - 3.2 Хог хаягдлын төлөвлөгөөний биелэлт
 - 3.3 Техникийн нөхөн сэргээлтийн ажлын биелэлтийн тайлан
 - 3.4 2024 оны нэгдсэн төсвийн биелэлт
4. Дүгнэлт

Төслийн товч танилцуулга

Төслийн товч тодорхойлолт

“Цохио толгой 2” шохойн чулууны ордын талбай нь засаг захиргааны нэгжийн хувьд Дархан – Уул аймгийн Хонгор сумын нутагт Улаанбаатар хотоос 220 орчим км-т, Дархан – Уул аймгаас зүүн урд зүгт 10км-т, Хонгор сумаас зүүн хойш 20 орчим км зайд МУ – 004658 дугаар бүхий тусгай зөвшөөрлийн талбайд оршино. М-48-93 нэрлэбэрт байрлана.

Хүснэгт 1. Талбайн солбицол

Д/д	Уртраг			Өргөрөг		
	град	мин	сек	град	мин	сек
1	106	02	22	49	26	05
2	106	02	22	49	26	20
3	106	02	55	49	06	20
4	106	02	55	49	06	05

Төслийн зорилго

Орд газраас шохойн чулууг олборлон хямд, сайн чанарын шохойн чулууг шохойн болон цементийн үйлдвэрүүдэд нийлүүлэх, орон нутагт тодорхой хэмжээний ажлын байр бий болгох, цаашид ордыг эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх үйлдвэр байгуулах замаар ашиглалтыг нь сайжруулан ордоос олборлосон бүхнийг нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн болгож борлуулах, орд орчмын унаган төрхийг эргүүлэн сэргээх нөхөн сэргээлт хийхэд голлон анхаарах зорилт тавин ажиллаж байна.

Байгаль орчны төлөв байдлын суурь нөхцөл

Уул зүй: Шохойн чулууны ордын талбай нь Хэнтийн уулархаг мужын баруун хойд салбар уулсуудын хүрээнд Хараа голын районд багтдаг. Газарзүйн байршлын хувьд Хэнтийн нурууны баруун хойд хэсгийн дунд зэргийн уулархаг мужид хамаарагдах бөгөөд хамгийн өндөр цэг нь Их Нарст уул /1419.2м/, хамгийн нам цэг нь Дархан хотын онгоцны буудал /710м/ юм. Дундаж харьцангуй өндөр нь 300 – 400м. Нийт нутаг нь өвс ургамлаар бүрэн бүрхэгдсэн, чулуулгийн гарш илэрц муу, харин уулын өмнөд хажуунууд чулуулгийн гарш илэрц сайтай, заримдаа бага хэмжээний нуранга, хад цохиотой байдаг.

Ус зүй: Талбайн хэмжээнд усан сүлжээ нилээд сайн хөгжсөн ба хамгийн том гол нь Хараа гол юм. Хараа голын усны өргөн 3 – 6м, гүн нь 1м – ээс хэтэрдэггүй. Талбайн төв хэсгээр нь Мухар, Хүйтний голууд урсдаг.

Уур амьсгал: Тус нутаг нь өвөлдөө бага зэргийн цастай хүйтэн, зундаа бороотой халуун байх ба эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай. Агаарын жилийн дундаж хэм -19°C-д хүрэх бөгөөд хамгийн хүйтэн 1-р сард -37°C болж, хамгийн дулаан нь 7-р сард 35°C-д хүрнэ. Жилд унах хур тунадас дунджаар 244мм байдаг. Цас 10 – р сараас эхлэн 3 – р сар дуустал орох баг цасан бүрхүүлийн дундаж зузаан 0.5м хүрнэ. Салхины чиглэл хойд талаасаа зонхилох ба дундажаар 3.5м/сек хурдтай боловч, 5-р сард 20-24м/сек хүртэл шороон шуурга болдог.

Хөрс, ургамал: Нийт нутаг нь хөрс ургамлаар өтгөн хучигдсан бөгөөд Шарын голын зүүн талын хэсэг нь өтгөн нарсан болон хусан ойгоор хучигдсан, олон төрлийн цэцэгт ба өвслөг ургамлаар бүрэн бүрхэгдсэн, уулын ар хажууд нарс, хусан ой, багаар улиангар голын хөндийд бургас ховроор хус, нарс, улиас зэрэг шилүүст ба навчит модлог ургамал байдаг.

Амьтан: Ан амьтадаас, хярс, дорго, тарвага, жигүүртэн амьтадаас тоодог, тогруу, ятуу, хүтүү амьдардаг бөгөөд гол горхины усанд загас, жараахай элбэг тохиолдоно.

Хүн ам, эдийн засаг: Судалгааны талбайн хүн ам нь газар тариалан мал аж ахуй эрхэлдэг, олон ястан үндэстний нутаг юм. Орд нь Дархан, Сэлэнгэ аймгийн Сайхан сумтай шороон замаар холбогдсон бөгөөд Дархан-Эрдэнэтийн чиглэлийн хатуу хучилттай замаас баруун зүгт 3км зайд оршдог. Талбайн хэмжээнд орших томоохон суурин газар нь Дархан хот бөгөөд 200 гаруй км урт төмөр замаар, 220 гаруй км урт засмал замаар Улаанбаатар хотоос холбогдоно. Эдгээр суурийн газруудад нүүрс олборлох уурхай, алт олборлох уурхай, ой модны аж ахуй, ахуй үйлчилгээний ба харилцаа холбооны салбар, эмнэлэг, 10-н жилийн дунд сургууль зэрэг үйлдвэр, үйлчилгээ, ахуйн соёлын төвүүд оршино. Нутгийн аль ч хэсэгт жилийн дөрвөн улиралд автомашинаар явах бүрэн бололцоотой.

Төслийн гол ба болзошгүй нөлөөлөл Агаар мандал

Агаарын тухай хууль, Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, Агаарын чанар хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ MNS6063:20108, Агаарын чанар техникийн ерөнхий шаардлага MNS4585:2007

Сөрөг нөлөөлөл:

- Хөрс хуулалт, дайрга үйлдвэрлэлт, тээвэрлэлтийн үед тоос босч агаарыг бохирдуулж болзошгүй.
- Дотоод шаталтат хөдөлгүүрээс гарах утаа тортог агаар орчныг хэсэгчилсэн бохирдолтыг бий болгоно.
- Хөрс хуулалт болон уурхайн дэд бүтэцтэй холбоотойгоор газар овоолгод дарагдах зэргээр эвдрэлд орно.

Ус, усан орчин

Усны тухай хууль, Хаягдал бохир ус MNS4943:2008, Газрын доорхи усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ MNS6148:2010, Ундны усны, эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS0900:2018, Бохир ус цэвэрлэх байгууламжийн байршил, цэвэрлэгээний технологи, түвшинд тавих үндсэн шаардлага, Хаягдал ус зайлуулах цэг тогтоох журам.

Сөрөг нөлөөлөл:

- Түлш шатахуун, тослох материалууд бохир ус, химийн янз бүрийн бодисууд алдагдах, асгарах зэргээс үүдэн бага гүнд орших уст давхарга болон гадаргын усыг бохирдуулж болзошгүй.
- Ахуйн шингэн болон хатуу хог хаягдалаа зөв менежмент явуулаагүйгээс болж газрын гадарга болон гүний ус бактер болон химийн бохирдолд орж болзошгүй.

Хөрс, ургамал, газар

Газрын тухай хууль, Газрын хэвлийн тухай хууль, Ойн тухай хууль, Ой хээрийн түймрээс хамгаалах тухай, Ургамал хамгааллын тухай, Байгаль орчин, Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт, нэр томъёо, тодорхойлолт MNS5914:2008, Байгаль орчин, Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын ангилал MNS5915:2008, Байгаль орчин, Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт MNS5916:2008, Байгаль орчин, Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS5917:2008, Байгаль орчин, эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах, Техникийн ерөнхий шаардлага MNS5918:2008.

Сөрөг нөлөөлөл:

- Хөрс хуулалт болон уурхайн дэд бүтэцтэй холбоотойгоор газар овоолгод дарагдах зэргээр эвдрэлд орно.
- Төслийн нутаг дэвсгэр болон түүний эргэн тойрны нутаг дэвсгэр дэхь тээврийн хэрэгсэл, хүмүүсийн хөдөлгөөний ихсэлттэй холбоотойгоор хөрсөн бүрхэвч элэгдэн доройтох.
- Уурхайн малтмалт, дотоод замууд, барилгын ажлууд зэрэг үйл ажиллагаанаас гарах сийрэг бүтэцтэй хөрс салхинд амархан хийсч тоосжилт үүсгэх.
- Орд орчмын байгалийн гадаад үзэмж муудаж болзошгүй.
- Газрын гадарга хөрс ахуйн хаягдал шатахуун, тослох материалаар бохирдож болзошгүй.

Байгаль орчны менежментийн тухайн жилийн төлөвлөгөөний гол зорилт

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, стратегийн үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжиж орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрхзүйн баримт бичиг юм.

2024 оны Уулын ажлын тайлан

“Цохио толгой 2” шохойн чулууны уурхай нь 2024 онд 2023 оны уулын ажлыг цааш үргэлжлүүлэн явуулсан. Ингэхдээ уурхай 40м гүнд буюу +765м-ийн түвшин хүртэл, давхаргын суналд хөндлөн чиглэлээр уулын ажлыг явуулсан. Энэ үед уурхайн урт 290м, өргөн дунджаар 160м, уурхай 3.8 га талбайг эзэлж байна. “Цохио толгой 2” ордоос 2024 онд 27.03 мян.м³ хөрс хуулж, 30.57 мян.тн шохойн чулуу, 21.62 мян.м³ дайрга гарган борлуулсан байна.

Уурхайн ажиллах горим. “Цохиот толгой – 2” уурхайн 2024 онд гүйцэтгэх уулын ажлын хэмжээг үндэслэн жилийн турш тасралтгүй ажиллана. Уурхайн ажлын горимыг дараах хүснэгтэд үзүүлэв.

Хөрс хуулалтын ажил. Цохио толгой – 2 уурхайн үндсэн хөрсний чулуулгийн хатуулаг нь VIII-X зэрэглэлд хамаарагдаж байгаа нь хөрсний чулуулгийг авахдаа урьдчилан өрөмдлөг-тэсэлгээний ажлын тусламжтайгаар сийрэгжүүлэлт хийж шилжүүлэх шаардлагатай. Хөрсний чулуулгийг өрөмдлөг тэсэлгээний ажлаар сийрэгжүүлсний дараа эксковатороор автосамосвалд ачин ил уурхайн гадна байрлах гадаад овоолгын талбайд байрлуулж, хөрс хуулалтын ажилд 1.2 м³-ын утгуурын багтаамжтай урвуу утгуурт гидравлик эксковатораар ажлыг хийж гүйцэтгэлээ.

Уулын ажлын календарчилсан төлөвлөгөөний биелэлт

Хүснэгт 2. Уурхайн 2024 оны уулын ажил

№	Үзүүлэлтүүд		2024 онд ажиллах улирал				Нийт
			I-р улирал	II-р улирал	III-р улирал	IV-р улирал	
1	Уулын цул	мян.м ³	6.9	12.0	12.8	7.0	38.8
2	Хөрс хуулалт	мян.м ³	5.0	8.2	9.0	4.8	27.03
		мян.тн	11.5	18.86	20.7	11.109	62.2
3	Шохойн чулуу олборлолт	мян.м ³	1.9	3.8	3.8	2.1	11.76
		мян.тн	5	10	10	5.57	30.57
4	Хөрс хуулалтын коэффициент	м ³ /м ³	5.98	4.90	5.38	5.19	5.29
		м ³ /тн	2.30	1.89	2.07	1.99	2.03

Өрөмдлөг-Тэсэлгээний

“Монмаг” ХХК –тай гэрээгээр хамтран ажиллаж тэсэлгээний ажлыг улиралд 1 удаа гэхээр жилд 4 удаа төлөвлөгөөний дагуу хийхээс 3 удаа хийгдсэн. Өрөмдлөг тэсэлгээний тооцоо энэ онд 65.42 мян.м төлөвлөснөөс 38.8мян.м³ уулын цул тэсэлж, нийт 853 тууш метр өрөмдлөг хийж,

19.4тн бодис хэрэглэсэн байна.

Хөрс, тээвэрлэлт:

Дөрөвдөгчийн хурдсыг эксковатораар шууд утган автосамосвалд ачиж үржил шимт хөрсний овоолгын талбайд тээвэрлэж, үндсэн чулуулгийг өрөмдлөг тэсэлгээний аргаар урьдчилан сийрэгжүүлсний дараа гадаад овоолгын талбайд шилжүүлсэн. Хөрсний тээврийн зай дунджаар 400м ба дөрөвдөгч хурдаснаас үржил шимт хөрсийг хуулан уурхайн зүүн талд байрлах хуучин шимт хөрсний овоолго дээр нэмж өгсөн.

Шохойн чулуу тээвэрлэлт:

Шохойн чулууг мөн өрөмдлөг тэсэлгээний аргаар урьдчилэн сийрэгжүүлсний дараа шохойн чулууг түр овоолго руу 400м зайд Howo маркийн автосамосвал ашиглан тээвэрлэж бутлуурт өгдөг. Бутлуураас гарсан шохойн түүхий эд болох буталсан шохойн чулууг агуулах руу тээвэрлэдэг.

Байгаль орчны менежмент

Ордыг ил уурхайгаар ашиглах нөхцөлд ил уурхай, гадаад овоолго, үйлдвэрийн барилга байгууламж авто зам, уурхайн тосгон зэрэгт зориулсан 8.2 га эдэлбэр газар, талбайн гадаргуу өртөгдөж байна. Үүний 8 га талбай нь 2023 оны эцэст эвдрэлд орсон байсан бөгөөд энэ онд нэмж 0.2га талбай уулын ажилд өртөж байгаа.

Эдэлбэр газруудыг зөв ашиглан байгаль орчныг унаган төрхөөр нь хадгалан хамгаалах ажлыг уурхай барьж байгуулсан цагаас эхлэн байгаль орчныг хамгаалах болон эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээх зорилгыг жил бүрийн байгууллагын үйл ажиллагааны төлөвлөгөөндөө тусган батлуулж гүйцэтгэлийг дүгнүүлж явдаг. Байгаль орчиноо хамгаалах, үйлдвэрлэлийн осол, гал түймэр, усны аюул, гэнэтийн ослоос урьдчилан сэргийлэх ажлын хүрээнд байгууллагын ажилчдад 2 удаагийн сургалтыг зохион байгуулсан. Мөн орон нутгийн оролцоог идэвхижүүлэх ажлын хүрээнд мэргэжлийн байгууллагын ажилтнуудаас заавар зөвлөгөөг авч ажиллаа. 2024 онд 7 чиглэлээр ажлуудыг хийхээр төлөвлөсөн.

Төлөвлөгөөнд тусгасан ажлуудын биелэлтийн тайлан

1. Уурхайг тойрсон хашааг засаж сэлбэх, шинээр мод тарьсан талбай болон энд онд мод тарих талбайг хашаажуулж хамгаалах ажлыг хийсэн.

2. Уурхайн засварын хэсгээс бусад газарт засвар хийх улмаар шатах тослох материал асгарч орчныг бохирдуулах зөвшөөрөгдсөн бүсээс бусад хэсэгт тээврийн хэрэгслийн хог хаягдлыг хаяхгүй байх, хөрс хуулалт болон технологийн техник зорчих хэсгийг авто зам, ажлын тавцан мөргөцөгийн тоос, шороог багасгах зорилгоор зориулалтын бус зам гаргахгүй байх мөн орчны тоосыг багасгахаар усалгааг тогтмол хийсэн. Ажилласан тос маслыг тоног

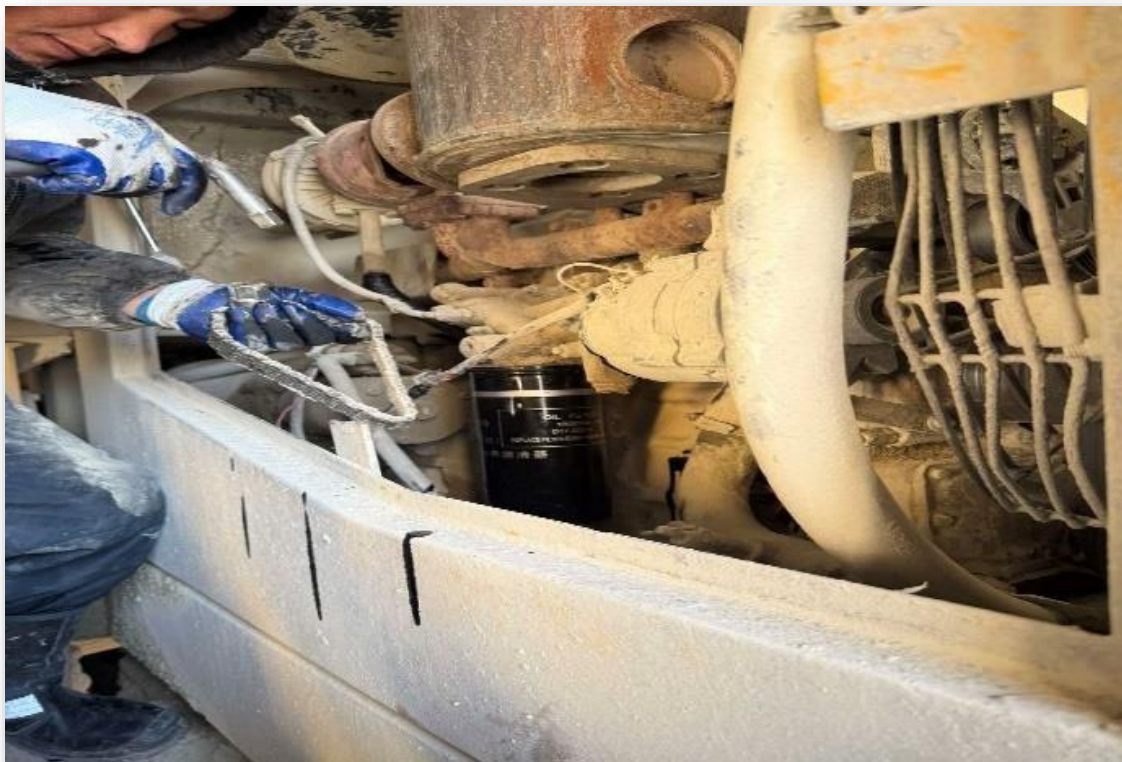
төхөөрөмжийн тосолгоонд хэрэглэх, тос болон маслын шүүрийг зориулалтын засварын төвд солих, асгарсан хэсгийг элс шороогоор дарж цэвэрлэх ажлын мөн зохион байгуулсан.

Уурхайн тоног төхөөрөмж, авто тээврийн хэрэгслээс үүсэх хорт хийн ялгарлыг бууруулахын тулд ашиглагдаж байгаа тээврийн хэрэгсэлд утааны шүүлтүүрүүдийн бүрэн бүтэн байдлыг

шалгаж, тос, маслыг тогтоосон хугацаанд нь сольж байна.

3. Хог хаягдлын менежментийг дараах байдлаар хэрэгжүүлэн ажиллалаа.

✦ Хог хаягдлын тухай хуулийн 8.1.9-д заасны дагуу Дархан-Уул аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газарт бүртгүүлэн дугаар авч аюултай хог хаягдлын тайлан өгч ажилласан.

✦ Ахуйн шингэн хаягдлаа тусгай цооногт төвлөрүүлэн бохир ус соруулан зайлуулах ажлыг сард нэг удаа тусгай зөвшөөрөл бүхий эрхтэй “Марз Зүрх Хайрхан” ХХК-тай гэрээ байгуулан 3 дахь жилдээ хамтран ажиллаж байна.

✦ Уурхайн засварын цехээс гарсан ашигласан тос маслыг Тулгат шийр ХХК-ийн эргэх зуухны булны тосолгоонд хэрэглэсэн.

✦ Зуны улиралд гал тогоо, ажилчдын байр, орчин тойрны хогийн саванд хортон шавьж, халдваргүйжүүлэлтийн ариутгалыг хийлгэж, ариутгах микробиологийн бэлдмэлээр уусмал бэлтгэн 08, 09, 10-р саруудад ахуйн орчинд цацсан.

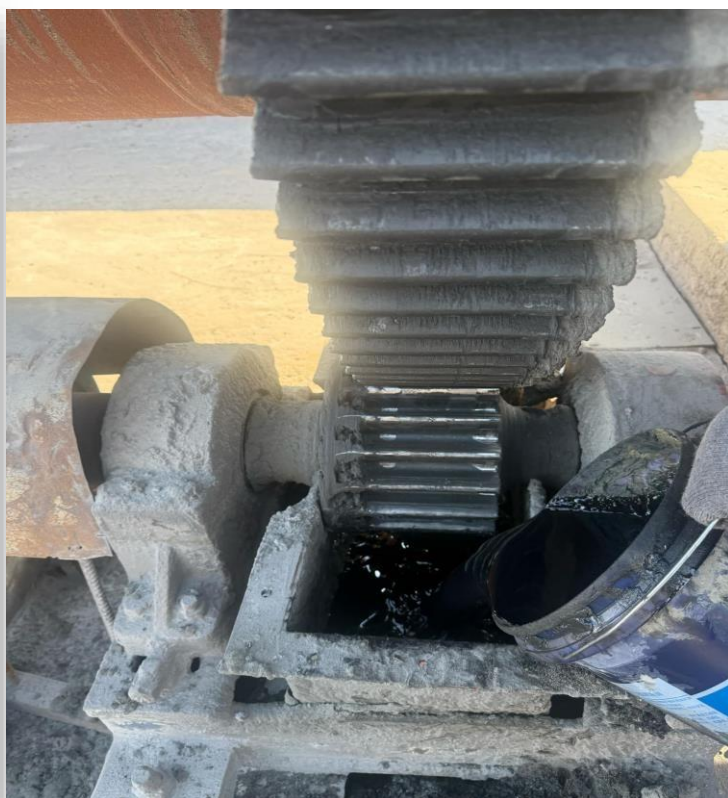
✦ Хатуу болон, хортой хог хаягдлыг цуглуулах ангилал бүхий хогийн саванд хуримтлуулан хатуу хог хаягдлыг Дархан-Уул аймгийн хот тохижилтын газартай гэрээ байгуулан гэрээний дагуу сард 1 удаа хогийн цэгрүү ачуулж байна. Хортой хог хаягдал бүхий аккумулятор

маслын шүүр, сав зэргийг Үлэмж хүдэр ХХК-тай байгуулсан гэрээний дагуу аюултай хог хаягдлыг дагалдах хуудасны дагуу хүлээлгэн өгсөн.

хог хаягдлыг хот тээвэрлэлтийн газарт ачуулж, хог тээвэрлэлтийн газар ачаалал ихтэй үед өөрсдийн тээврээр хогын цэгт хүргэх ажлыг зохион байгуулсан. Жилд 2 удаа ашиглалтын талбай болон гадна эргэн тойрны 200м газарт их цэвэрлэгээ хийж ачилт хийж ажиллалаа.

Ажилласан тос маслыг Тулгат шийр ХХК-ийн Эргэх зуухны араа булны тосолгоонд ашиглалаа.

4. Уурхайн ашиглалтын үед гал гарч болзошгүй хэсэг, засвар болон тамхиний цэг зэрэг хэсгүүдэд галын самбар байрлуулж, ил гал гаргах, тамхи татахыг хориглосон санамжуудыг тавих, тэмдэг тэмдэглэгээ хаалт хашлагыг сайжруулан засаж сэлбэж хөдөлмөрийн аюулгүй

ажиллагааны талаар сургалт гадны байгууллагаар болон дотооддоо зохион байгууллаа. Нийт 17 ширхэг галын хор байрлуулан тогтмол шалгалт хийж бүртгэл хөтлөж байна.

2024 онд ажилчдын эрүүл мэнд, хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа болон ажилчдыг идэвхижүүлэх, байгууллагын дотоод зохион байгуулалтыг сайжруулах чиглэлүүдээр

сургалтуудыг Дархан-Уул аймгийн Цээнэ эмнэлэг, Ойгон нөмрөн ТББ, Оргил эрдэм ундрах зэрэг компаниудтай гэрээ байгуулан хамтран ажиллалаа.

Дархан-Уул аймгийн Цээнэ клиниктэй 3 дахь жилдээ хамтран ажиллаж нийт ажилчдыг 13 төрлийн шинжилгээ үзлэг оншилгоонд хамруулж ажилласан бөгөөд дүгнэлтээр нарийвчлан үзүүлэх шаардлатай ажилчдыг дараачийн шатны эмнэлэгт үзүүлэх арга хэмжээг авч ажилласан.

5. Уурхайд тоос шороо босохоос сэргийлэх мөн эрүүл ахуйн таатай орчин бүрдүүлэх, ногоон байгууламж үүсгэх зорилгоор 2024 онд уурхайн засварын хэсэг, технологийн замын ойр орчмын 0.4га талбайд замын усалгааг тогтмол хийж тоос шороо босохоос сэргийлэн ашиглалтын замыг 10-20мм дайргаар хучиж зам хашлага хашааг сэргээн засав.

6. Уурхайн үйлдвэрлэл явагдаж байгаа авто замын зогсоол, машин зам дагасан хэсэгт биологийн нөхөн сэргээлтийг хийж гүйцэтгэв. 2024 онд нийт үйл ажиллагаа явуулж буй газарт 320ш мод тарих, шинэ болон хуучин хашааг шинээр барих сэргээх ажилуудыг төлөвлөсөн бөгөөд бид энэ онд шинэ байршилд Бадрах дэлгэр ХХК-с 220ш 3 наст агч мод

100ш 2-3 наст хайлаас мод тарьж ургуулж хуучин сэлбэх боломжтой хашааг сэргээж шинээр мөн хашаа босгов.

7. Уурхайн эзэмшлийн газар нутагт нийт төлөвлөсний дагуу 0.6га газарт техникийн нөхөн сэргээлт хийж, тухайн техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайд өнжмөл бууц асгаж тэгшлэн биологийн нөхөн сэргээлт хийж орон нутагт хүлээлгэн өгөв.

Эвдрэлд орсон газар нөхөн сэргээлт хийхээс өмнөх зураг.

Техникийн нөхөн сэргээлт хийсний дараах зураг

Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн дээр өнжмөл бууц асгаж биологийн нөхөн сэргээлтийг хийж гүйцэтгэв.

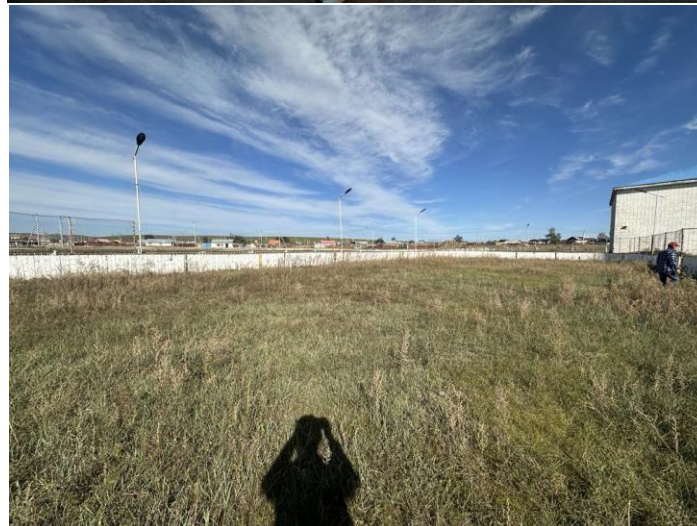
Нөхөн сэргээлтийн талбайн байршил

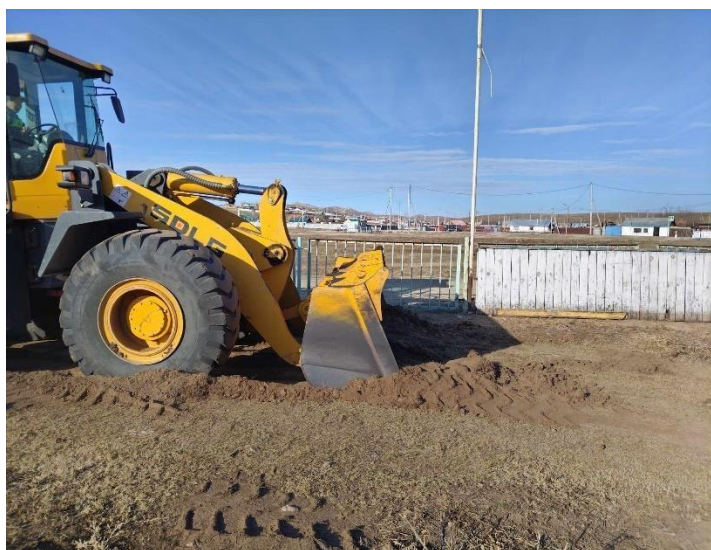
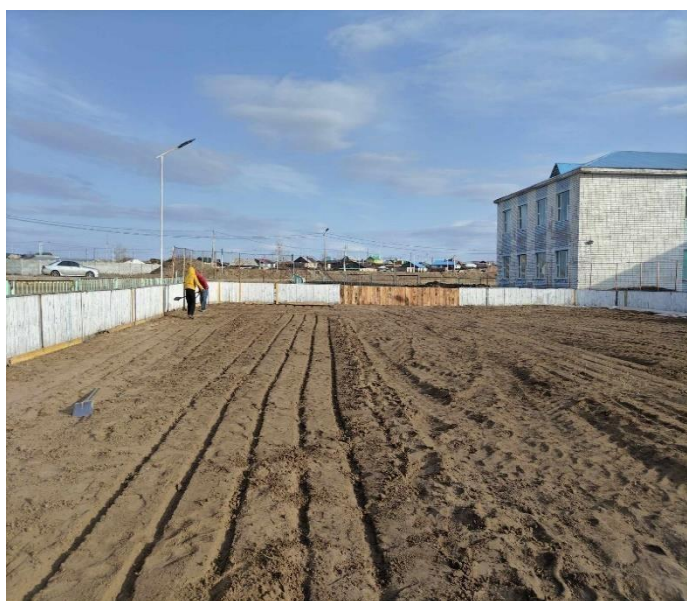
Талбайн нэр	Нөхөн сэргээлт			Хэмжээ, га	Хийсэн огноо	Аймаг, сум
Дархан-Уул аймаг	Техникийн нөхөн сэргээлт			0.31 га	2024	Хонгор сум
	Биологийн нөхөн сэргээлт			0.55 га	2024	
Газар зүйн солбицол						
Биологийн нөхөн сэргээлт				Техникийн нөхөн сэргээлт		
5476496.743	575395.187	1-2 цэг	33.53	5476491.025	575386.803	1-2 цэг 28.92
5476508.588	575363.823	2-3 цэг	25.41	5476508.586	575363.823	2-3 цэг 25.41
5476533.322	575358.042	3-4 цэг	8.18	5476533.322	575358.042	3-4 цэг 19.45
5476541.468	5753358.927	4-5 цэг	11.28	5476552.550	575361.041	4-5 цэг 9.16
5476552.550	575361.041	5-6 цэг	9.16	5476572.642	575365.746	5-6 цэг 12.08
5476560.565	575365.476	6-7 цэг	12.08	5476572.642	575365.336	6-7 цэг 5.16
5476572.652	575365.336	7-8 цэг	5.16	5476573.056	575370.480	7-8 цэг 18.85
5476573.056	575370.480	8-9 цэг	21.68	5476560.199	575384.268	8-9 цэг 2.82
5476558.273	575386.333	9-10 цэг	62.16	5476558.273	575386.333	9-10 цэг 29.73
5476491.485	575308.217	1-2 цэг	16.28	5476548.333	575414.350	10-11 цэг 42.98
5476489.556	575324.283	2-3 цэг	20.40	5476505.468	575411.232	11-1 цэг 28.38
5476469.378	575327.356	3-4 цэг	130.80			
5476339.479	575342.719	4-5 цэг	35.32			
5476347.468	575308.317	5-1 цэг	144.02			

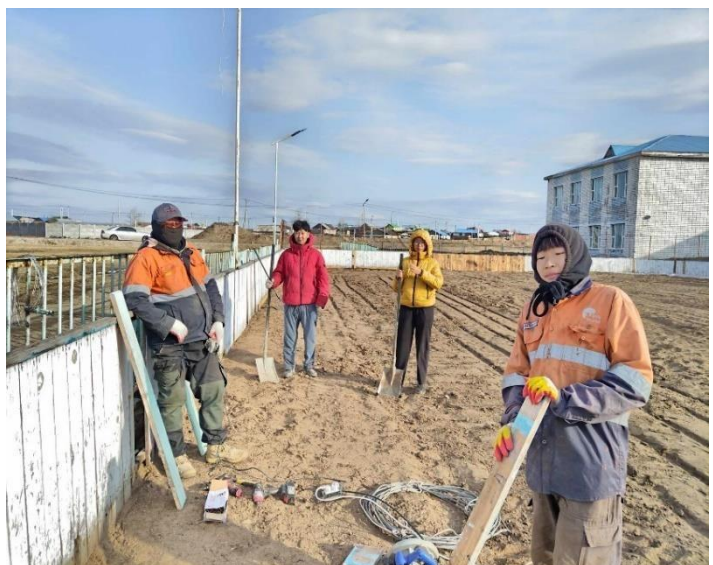
Бусад ажил

Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд Дархан-Уул аймгийн Хонгор сумын 1 дүгээр Ерөнхий боловсролын сургуулийн дэргэдэх өсвөрийн Хоккейн клубтэй 2 дахь жилдээ хамтран ажиллаж байгаа бөгөөд энэ жил сургуулиас хуучин агуулахыг байр гаргуулан тохижуулах ажлыг эхлүүлээд явж байна. Үүнд:

- ✚ Сургуулиас өгсөн хэсгийг бүрэн засвар хийж хүүхдүүдийн хувцас хэрэгслийг хадгалах хувцас солих байрыг ашиглалтанд оруулах, дулааны шугам татах, сургуулиас талбайруу ус өгч хөлдөөдөг болох.
- ✚ Хоккейн талбайг өргөсгөж стандартад нийцсэн тэгш, гэрэлтүүлэгтэй талбайтай болгох зэрэг ажилуудыг хийж гүйцэтгэхээр зорилго тавин манай байгууллагын зүгээс 15.000.000,00 /арван таван сая төгрөг/ гаргаж өгөн хоккейн клубын сурагч эцэг эхчүүд болон сумын иргэдтэй хамтран ажиллаж байна. Дээрх ажилууд нь шат дараалалтай хийгдэж байгаа бөгөөд төсөл маань ирэх жил үргэлжлэх тул хараахан гүйцэт дуусаагүй байгаа болно.

Төслийн үйл ажиллагаанаас агаарын чанарт үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл

Уулын ажлын хөрс хуулалт, элс олборлолт, тээвэрлэлтийн үед 24,1тн тоосжилт үүсэж агаарыг бохирдуулахаар тооцоо гарсан. Дотоод шаталтат хөдөлгүүрээс гарах утаа тортог агаар орчинд хэсэгчилсэн бохирдолтыг бий болгох бөгөөд энэ жил нийт 15,03 тн хорт бодис ялгаруулахаар байна.

2024 онд үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд ашигласан техникүүд:

1. Өрөм СБУ-100 1ш
2. Самосвал Хово-336 1ш
3. Эксковатор LS-290-7 2ш
4. Авто ачигч ХГМА-951 2ш
5. Авто ачигч ZL-935 1ш

Дээрх тоног төхөөрөмж ажиллуулахад цагт 176 буюу нэг ээлжиндээ 1408л дизелийн түлш хэрэглэнэ. 2024 онд ялгаруулах нийт хорт хийн хэмжээ нь 32.5 тн байна. **Төслийн үйл ажиллагаанаас усан орчинд үзүүлж**

болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл

Унд ахуйн усан хангамжинд нийт 980 м³ ус хэрэглэхээр 2024 оны уулын ажлын төлөвлөгөөнд тусгасан.

Түлш шатахуун, шатах тослох материалууд асгарах зэргээс үүдэн газрын болон газрын доорх ус бохирдох эрсдэлийг бууруулж хэрэглэсэн тос маслыг Эргэх зуухын тосолгоонд хэрэглэж хаягдалгүй болгож шийдвэрлэсэн.

Төслийн үйл ажиллагаанаас газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвч, ургамлан нөмрөгт үзүүлж**болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл**

2024 оны уулын ажлаар нийт 0.2 га талбай олборлолтонд өртөж. Ордын уул геологийн тогтоцоос хамааран дотоод овоолго хийх боломжгүй тул гадаад овоолготой, тээвэртэй ашиглалтын системээр уулын ажлыг явуулж байна.

Хөрс хуулалт болон уурхайн дэд бүтцийн үйл ажиллагаанаас газрын гадаргын төрх байдал алдагдаж, хөрсөн бүрхэвч доройтож, ургамлан нөмрөг хөрсөнд дарагдах зэргээр эвдрэлд орно.

Төслийн нутаг дэвсгэр болон түүний эргэн тойрны нутаг дэвсгэр дэхь тээврийн хэрэгсэл, хүмүүсийн хөдөлгөөний ихсэлттэй холбоотойгоор хөрсөн бүрхэвч элэгдэн доройтох, ургамлан нөмрөг тоосонд дарагдаж тачир сийрэг болж бүрхэц багасана.

Уурхайн малталт, дотоод замууд, барилгын ажлууд зэрэг үйл ажиллагаанаас гарах сийрэг бүтэцтэй хөрс салхинд амархан хийсч тоосжилт үүсгэх газрын гадарга болон хөрс ахуйн хаягдал, шатах тослох материалаар бохирдож болзошгүй.

Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт:
Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний
хүрээнд:

- a) Уурхайн тоног төхөөрөмж, авто тээврийн хэрэгслээс үүсэх хорт хийн ялгарлыг бууруулахын тулд ашиглагдаж байгаа тээврийн хэрэгсэл Самосвал Хово, Экскаватор LS- 290-7, Авто ачигч XGMA-951, Авто ачигч ZL-935 техникуудийн 250мол/цаг тутамд тос масло, маслын шүүрийг тухай бүр сольсон.
- b) Агаарын тоосжилтыг бууруулах зорилгоор дотоод тээврийн замыг тогтмол услаж төсөвлөсөн 1.492.560 төгрөг зарцууллаа.
- c) Уулын ажилд хамрагдах 7 тээврийн хэрэгслийн агаарын бохирдлын төлбөрийг цаг тухайд төлсөн. **Хог хаягдлын менежмент.**

Бохир усны хаягдлыг “Марз Зүрх Хайрхан” ХХК-тай гэрээ байгуулан сар бүр соруулж бохир усны нэгдсэн төв шугамд хаядаг, хатуу хог хаяглыг ангилж цуглуулан Дархан Уул аймгийн Дархан хотын тохижилт үйлчилгээний газартай гэрээ байгуулан хамтарч ажиллаж байна.

Нөхөн сэргээлтийн биелэлт

2024 онд манай компани техникийн нөхөн сэргээлтийг 0.3122-д, биологийн нөхөн сэргээлтийг 0.5539 га талбайд тус тус хийсэн. Уурхайн ашиглалтын талбайд 320ш 2-3 наст агч, хайлаас мод тарьж ургуулсан.

“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд Дархан-Уул аймгийн Байгаль орчны газартай хамтран Дархан-Уул аймгийн Хонгор сумын 2-р багийн нутаг Зулзагын голд Нарсан ойг нэмэх төсөл ажилд манай байгууллагын зүгээс 3 жилийн байнгийн арчилгаатай 200 мод гүйцэтгэгч Бадрах Дэлгэр ХХКаар тариулан 10сая төгрөгийн хөрөнгө мөнгө гарган ажилласан.

Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний биелэлт

“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөн нь 2030 он гэхэд тэрбумаар тоологдох мод тарьж, арчлан хамгаалж, ургуулснаар ойн санг 9.0%-д хүргэж, цөлжилт, газрын доройтлыг бууруулан, хүлэмжийн хийн шингээлт, усны нөөцийг нэмэгдүүлж, уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулж, ногоон хөгжлийн сэргээлтийг эрчимжүүлнэ гэсэн зорилгын хүрээнд Дархан-Уул аймгийн Хонгор сум 2-р багийн нутаг Зулзагын голд Нарсан ойг тэлэх ойжуулалтын ажлын хүрээнд орон нутгын төсвийн хөрөнгөөр хашаажуулсан 22,5га талбайд нарс тарих ажлыг сум орон нутагт үйл ажиллагаагаа явуулж буй аж ахуй нэгж байгууллагуудтай хамтран Бадрах дэлгэр ХХК-аар 6 наст нарс мод тариулж арчлуулах ажлыг хийж гүйцэтгэсэн, үр дүнд ургамлын амьдралт 90%-тай жилийн өсөлт 8-10см ургасан гүйцэтгэлтэй байна.

2024 онд манай байгууллага байгалийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд 3 жилийн арчилгаатай 4-5 наст нарс мод тарих ажилд мөн оролцож 200ш нарс мод тариулах ажилд 10 сая төгрөг гарган ажилласан.

Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг

хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын талаар

Үйл ажиллагаандаа технологийн сахилга батыг чанд баримталж, аваар осолгүй ажиллах талаар байнга анхаарал тавьж захирал Д.Батсүрэн, гүйцэтгэх захирал Б.Мөнхжаргал нар хариуцан ажиллаа.

Байгаль орчныг хамгаалах, үйлдвэрлэлийн осол, гал түймэр, усны аюул, гэнэтийн ослоос урьдчилан сэргийлэх, осол гарсан тохиолдолд шуурхай хэрэгжүүлэх арга хэмжээнд мэргэжлийн байгууллагаар сургалт зохион байгуулсан мөн жил бүрийн ажилчдын эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн дараа хамтран ажиллаж буй Дархан-Уул аймгийн Цээнэ эмнэлгээс ажилчдад зонхилж байсан өвчин эмгэгийн талаар сургалт хийсэн, ажилчдыг хөгжүүлэх идэвхижүүлэх байгууллагын дотоод зохион байгуулалтыг сайжруулах зорилгоор Оргил эрдэм ундрах ХХК, үйлдвэрлэлийн аваарь ослоос урьдчилан сэргийлэх Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн сургалтыг Ойгон нөмрөг ТББ сургалтын төвтэй хамтран Дархан-Уул аймгийн хөдөлмөрийн болон эрүүл ахуйн улсын байцаагч нарыг хамруулсан тус тус сургалтуудыг зохион байгууллаа. Сургалтын үйл ажиллганы зардалд нийт 2.300.000 төгрөг зарцуулсан.

Орчны хяналт шинжилгээ

Агаар

Агаарын тухай хууль, Агаарын чанар- хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ MNS 6063: 2010, Агаарын чанар техникийн шаардлага MNS 4585:2016 баримт бичгийг удирдлага болгон агаарын шинжилгээг хийлгэсэн. Агаар орчны бохирдол агаар дахь тоосны агууламж азотын давхар исэл NO_2 $200\text{мкг}/\text{м}^3$ байхаас $54\text{мкг}/\text{м}^3$, хүхэрлэг хий SO_2 $450\text{мкг}/\text{м}^3$ байхаас $24\text{мкг}/\text{м}^3$, PM_{10} тоосонцор $100\text{мкг}/\text{м}^3$ байхаас $206\text{мкг}/\text{м}^3$ $PM_{2.5}$ тоосонцор $50\text{мкг}/\text{м}^3$ байхаас $198\text{мкг}/\text{м}^3$ гэсэн үзүүлэлттэй байна.

Агаар орчинд үүсэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах:

1. Овоолгын бүтцийн зүй зохистой төлөвлөлт нь хүчтэй салхи шуурганы үед босох тоосыг тодорхой хэмжээгээр багасгахад нөлөөлсөн.

2. Тоосжилтыг бууруулах зорилгоор уурхайн үйл ажиллагааны үе шатанд замын гадаргуу болон уурхайн орчны тоосжилт их болдог газруудыг усалгааны машинаар тогтмол услаж байсан.

ДАРХАН-УУЛ АЙМГИЙН
УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Дархан сум, 5 дугаар баг, УЦУОШТ-ийн байр
Утас: 7037-3783, 70374161
E-mail: darkhan-tsaguur@yahoo.com

ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ТАЙЛАН

Дугаар он/№ : 2024/1-3
Сорьц ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас : “ИДЭР ХАЙРХАН” ХХК
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаа : Ө.Алтанзул, БОШЛ-ийн агаарын шинжээч
Сорьцын тоо, төрөл : 2 цэг, агаарын бохирдлын шинжилгээ
Сорьц авсан огноо : 2024.04.29
Шинжилсэн огноо : 2024.04.30
Хуудасны тоо : 1/2

№	Шинжилгээний аргачлал	Агаарын шинжилгээний үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	MNS 4585:2016 1 удаагийн сорьцын ХА	Хэмжилт хийсэн цэг
					20 минутын дундаж агууламж
					1059240401
1	MNS 0017-2-5-12:2021	Хүхэрлэг хий /SO ₂ /	мкг/м ³	450	24
2	MNS 0017-2-5-11:2021	Азотын давхар исэл /NO ₂ /	мкг/м ³	200	54
3	MNS4048-88	Нийт тоос /20 мин/	мкг/м ³	500	584
24 цагийн дундаж агууламж			Хэмжих нэгж	MNS 4585:2016	1059240402
4	MNS4048-88	Нийт тоос /TSP/	мкг/м ³	150	210
		PM10 тоосонцор	мкг/м ³	100	206
		PM2.5 тоосонцор	мкг/м ³	50	198

Товчилсон үг: ХА-хүлцэх агууламж
Сорьцын код: 1059240401-Бутлуурын орчин
1059240402-Үйлдвэрлэлийн орчин

Тайлбар:

- Тухайн сорьц авах, хэмжилт хийх хугацааны цаг агаарын нөхцөл: Агаарын чийгшил 18%, агаарын температур 14.3 градус дулаан, салхи өмнийн зүүн өмнөөс 2м/с хурдтай байсан.
- Агаар дахь хүхэрлэг хий, азотын давхар исэл агууламж агаа
- рын чанарын MNS4585-2016 стандартын ХА-аас давсан бохирдолгүй байна.
- Бутлуурын орчны нийт тоос 1.2 дахин, үйлдвэрлэлийн орчны 24 цагийн нийт тоос 1.4, PM10 тоосонцор 2.1, PM2.5 тоосонцрын агууламж 4.0 дахин давж бохирдсон үзүүлэлттэй байна.

ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН:

БОШЛ-ИЙН АГААРЫН ШИНЖЭЭЧ

ХЯНАСАН:

БОШЛ-ИЙН ХЯНАЛТЫН ШИНЖЭЭЧ, ЧМ

БАТАЛГААЖУУЛСАН:

УОШХ-ИЙН ДАРГА

Ө. Алтанзул

Ө.АЛТАНЗУЛ

Э. Сайнзаяа

Э.САЙНЗАЯА

М.Алимаа

М.АЛИМАА

Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна

3. Үйл ажиллагаа явагдахаас өөр газруудад машин, техникүүдийг замбараагүй явуулахгүй байх зааварчилгааг тогтмол өгч мөрдүүлж, хурдны хязгаар тогтоож ажилласан.

Ус

Усны тухай хууль, Хүрээлэн буй орчинд нийлүүлэх цэвэршүүлсэн бохир ус. Ерөнхий шаардлага MNS 4943:2008, Газрын доорхи усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ MNS 6148:2010, Ундны усны, эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS 0900: 2005, Бохир ус цэвэрлэх байгууламжийн байршил, цэвэрлэгээний технологи, түвшинд тавих үндсэн шаардлага MNS 4288:1995, Хаягдал ус зайлуулах цэг тогтоох журам Байгаль орчны сайд, Дэд бүтцийн хөгжлийн сайд, Эрүүл мэндийн сайдын 1995 оны 167/335/А/171 тоот тушаалын 2-р хавсралт зэрэг баримт бичгүүдийг удирдлага болгон Усны ерөнхий химийн шинжилгээ, бактерлогийн шинжилгээ (рН, ЕС, TDS, нийт шүлтлэг, хатуулгын хэмжээ, рН, цахилгаан дамжуулах чанар, Cl, SO₄, NO₂, NO₃, CO₃, HCO₃) Ахуйн хаягдал усны ерөнхий химийн шинжилгээ, бактерлогийн шинжилгээг (рН, ЕС, TDS, нийт шүлтлэг, хатуулгын хэмжээ, рН, цахилгаан дамжуулах чанар) өгсөн.

Ус, усан орчинд үүсэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах:

1. Гадаргын болон гүний усанд хамгаалалтын бүс тогтоож хамгаалалтын бүсэд мөрдөх журмыг чанд сахин ажилласан.
2. Ахуйн шингэн болон хатуу хог хаягдлын менежментийг хэрэгжүүлж ахуйн хатуу хаягдлаа ялган хаяж ачуулсан.
3. Уурхайн худагт Дархан-Ус суваг ХК-аар баталгаажсан тоолуур тавьж усны хэрэглээг хянаж гарсан төлбөрийг төлж ажиллалаа.

“МОНГОЛЫН АЛТ”(МАК) ХХК
ЕВРО БЛОК ҮЙЛДВЭРИЙН
ИТГЭМЖЛЭГДСЭН
ЛАБОРАТОРИ

СОРИЛТ, ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН

2024 оны 06–р сарын 04 өдөр

№ 24/01

Дээж ирүүлсэн газрын нэр	Тулгат шийр ХХК
Дээжийн нэр	Худгын ус, Нэрмэл ус, Шүүсэн ус
Дээжийн тоо, хэмжээ	3000гр
Дээж ирсэн огноо	2024.06.04
Шинжилгээ хийсэн он сар өдөр	2024.06.04
Дээжийн дугаар	№ LLI- 01
Шинжилгээнд мөрдсөн стандарт	MNS 6778:2019 Усны ерөнхий хатуулаг тодорхойлох

Д/д	Шинжилгээний үзүүлэлтийн нэр	Хэмжих нэгж	Худгын ус	Нэрмэл ус	Шүүсэн ус
Тавигдах шаардлага			1000	50	
			Шинжилсэн утга		
1	Ерөнхий хатуулаг	мкг. экв/дм3	12600	500	120

Шинжилгээний үр дүн тухайн дээжинд хүчинтэй.
Лабораторийн зөвшөөрөлгүйгээр хуулбарлахыг хориглоно.

Сорилт, шинжилгээ гүйцэтгэсэн: Физик химич /Б.Янжинлхам/

Сорилтыг хянасан:Лабораторийн эрхлэгч /Т.Тунгалаг/

Дүгнэлт: Дээрх шинжилгээний үр дүнгээс харахад тэжээлийн ус буюу худгын ус нь 12600 мкг. экв/дм3 хатуулаг маш өндөр, Нэрмэл усны хатуулаг 500мкг.экв/дм3 үзүүлэлттэй, байвал зохих хэмжээнээс хэтэрсэн өндөр хатуулагтай ус байна.

Монгол Улс, Төв аймаг, Сэргэлэн сум

Утас: (+976)- 7575 9705 Факс: (+976)-70107481
Цахим хуудас: www.mak.mn

Хөрс

MNS3985-87 Хөрсний ариун цэврийн байдлын үзүүлэлтийн нэр, төрөл , MNS3310- 91 Хөрсний агро химийн үзүүлэлтийг тодорхойлох, MNS2305-94 Дээж авах, савлах, тээвэрлэх, хадгалах журам, MNS(ISO)4814:1999. Атом Шингээлтийн Спектрометрээр шинжилгээ хийх баримт бичгийг удирдлага болгон Хөрсний агрохими, нийт азот, хөдөлгөөнт фосфор, солилчих кали, карбонат, Хүнд металл(Cr, Pb, Cd, Ni, Zn), бактери тодорхойлуулсан шинжилгээг өгсөн.

Хөрс, ургамал, газарт үүсэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах:

Ил уурхай болон газар эвдэх бусад үйл ажиллагаануудыг эхлүүлэхээс өмнө шимт хөрсийг 0.2 – 0.3м зузаантайгаар хуулж авна.

Уурхайн хуулж авсан өнгөн хөрсийг овоолго үүсгэлгүй Автозам засварын ажилд болон барилгын хөрс солих суурин ажилд байгууллагууд авсан.

1. Ашигласан тос маслыг эргэх зуухны тосолгоонд хэрэглэж хаягдалгүй болгосон.

ДАРХАН-УУЛ АЙМГИЙН
УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Дархан сум, 5 дугаар баг, УЦУОШТ-ийн байр
Утас: 7037-3783, 70374161
E-mail: darkhan-tsaguur@yahoo.com

ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ТАЙЛАН

Дугаар он/№ : 2024/04-3
Сорьц ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас : “ИДЭРХАЙРХАН” ХХК
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал : Ө.Алтанзул БОШЛ-ийн агаарын шинжээч
Сорьцын тоо, төрөл : 2 цэг, Хөрсний химийн шинжилгээ
Сорьц авсан огноо : 2024.04.29
Сорьц шинжилсэн огноо : 2024.05.06-13
Хуудасны тоо : 2/2

№	Шинжилгээний аргын стандарт	Хөрсний химийн шинжилгээний үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	MNS 3297:2019 ЗДХ	Үзүүлэлтүүд	
					305016	305026
1	MNS3310:91	Хөрсний ялзмаг	%		0.30	0.75
2		Нитрат, NO ₃	мг/кг	130	4.5	3.4
3		Сульфат, SO ₄	мг/кг	160	70.5	76.4
4		Аммони, NH ₄	мг/кг		18.5	19.0
5		PH			7.85	8.20
6		EC	µS/cm		275.0	289.0

Товчилсон үг: ЗДХ - Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
Дээжийн код: 3034240501- Бутлуурын хэсэг
3034240502- Карьерийн орчим

Тайлбар:

- 1) Хөрсний сорьц авсан арга: Диагоналийн арга
- 2) Хот, суурин газрын хөрсний эрүүл ахуйн аюулгүйн үзүүлэлт, бохирдлыг үнэлэх MNS3297:2019 стандарт дахь хөрсний эрүүл ахуйн шаардлагын химийн үзүүлэлтээр нитрат /NO₃/, сульфат /SO₄-ын агууламж зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс давсан бохирдолгүй.

ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН:

БОШЛ-ИЙН АГААРЫН АХЛАХ ШИНЖЭЭЧ
ХЯНАСАН:
БОШЛ-ИЙН ХЯНАЛТЫН ШИНЖЭЭЧ, ЧМ
БАТАЛГААЖУУЛСАН:
УОШХ-ИЙН ДАРГА

Чирсийнгуяа

Б.ҮҮРИЙНТУЯА

Э.Сайнзаяа

Э.САЙНЗАЯА

М.Алимаа

М.АЛИМАА

Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна

Байгаль орчны менежментийн 2024 оны төлөвлөгөөний нэгдсэн
төсвийн биелэлт

№	Зардлын утга	Төсөвлөсөн төг	Зарцуулсан	Зарцуулагдаагүй
1	Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний ажлын зардал	560.000	930.000	
2	Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулахад хийгдэх ажлын зардал	300.000	360.000	
3	Газар болон хөрсөнд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний ажлын зардал	200.000	250.000	
4	Ургамал болон амьтанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах ажлын зардал	600.000	400.000	
5	Хог хаягдлын менежментээр хийгдэх ажлын зардал	600.000	900.000	
6	Нөхөн сэргээлтийн ажлын зардал	777.000	3.610.000	
7	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	3.000.000	5.000.000	
8	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн зардал	539.200	900.000	
9	Удирдлага зохион байгуулалтын ажлын зардал	550.000	1.320.000	
Нийт зардлын дүн гүйцэтгэлээр		7.126.200	13.274.000	

Манай компани 2024 оны нөхөн сэргээлт, байгаль хамгаалах ажил, хяналт шинжилгээний хөтөлбөртөө нийт **7.126.200** төгрөг зарцуулахаар төлөвлөснөөс гүйцэтгэлээр **13.274.000** төгрөг зарцуулсан буюу 186,2%-ийн гүйцэтгэлтэй байна. Үүнээс байгалийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах ажлын зардалыг тухайн жилийн байгаль орчны газраас өгөх байсан чиглэл тодорхойгүй байсан тул бид өөрсдийн зардлаар санхүүжүүлэхээр 3.000.000 төгрөг төсөвлөөд байсан. Энэхүү ажлын хүрээнд Дархан-Уул аймгийн Байгаль орчин аялал жуулчлалын газрын заавраар Хонгор сумын Зулзагын голд Нарсан ойг тэлэх ажилд 5.000.000 төгрөгийн дэмжлэг үзүүлж хамтран ажилласан.

Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн барьцаа мөнгө болгож 2.458.100 төгрөгийг Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9,15 дахь заалтанд зааснаар Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2014 оны 01 дүгээр сарын 06-ны

өдрийн А-04 тоот тушаалын дагуу Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн баталгааны тусгай дансанд байршуулсан.

Хонгор сумын ЗДТГ-аас Нөхөн сэргээлтийн хүлээн авсан акт авсан, мөн Байгаль орчны чиглэлээр хамтран ажиллах гэрээний тайланг 100% гүйцэтгэлтэйгээр дүгнүүлсэн.

Менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт:

“Идэр Хайрхан” ХХК – ийн уурхайн 2024 оны Орчны хяналт шинжилгээний ажлыг 5, 10-р саруудад хийж гүйцэтгүүлсэн. Тус орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгасны дагуу ус, агаарын тоосжилт, агаарын бохирдол, хөрсний шинжилгээ хийсэн. Хөрс, агаарын шинжилгээг Дархан-Уул аймгийн “Цаг уур, орчны шинжилгээний газар байгаль орчин хэмжилзүйн төв лаборатори”, Уур амьсгалын өөрчлөлтийн судалгаа хамтын ажиллагааны төв-д хяналтаар дахин ус, хөрсний шинжилгээ хийлгэсэн. Орчны агаарын шинжилгээг агаарын тоосжилтыг хэмждэг DustTrak DRX нэртэй багажаар, агаарын бохирдолыг MX-6 IBRID багажаар хэмжсэн.

Зураг 3. Агаарын бохирдол хэмжсэн MX IBRID багаж

Зураг 4. Агаар дахь тоосжилтыг хэмжсэн Dust Trak DRX багаж

Ил уурхай дахь орчны агаарын тоосжилтын төлөв байдал дундаж утгаар PM_{2.5} 198мг/м³, PM₁₀ 2.1 тоосонцорын агууламж 4.0 дахин давсан үзүүлэлттэй байна. Агаарт дахь хүхэрлэг хий,

азотын давхар исэл агууламж агаарын чанарын MNS4585-2016 стандартын ХА-аас давсан бохирдолгүй байна.

Дүгнэлт

Манай компани нь үйл ажиллагаа нь тогтворжсон байнгийн үйл ажиллагаатай, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд заагдсан төлөвлөгөөт ажил үүргээ цаг тухай бүр хийж хэвшсэн, орон нутаг болоод иргэддээ нэр хүндтэй уурхайн нэг юм.

“Цохио толгой 2” шохойн чулууны орд нь 2024 онд ордоос 27.03 мян.м³ хөрс хуулж, 30.57 мян.тн шохойн чулуу олборлон, 21.62 мян.м³ дайрга үйлдвэрлэн борлуулсан байна.

Манай компани нь “Цохио толгой – 2” уурхайд үйл ажиллагаа явуулж эхэлснээс хойш 2024 оны эцсээр уурхайн олборлолт, үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд нийт 8.2га талбайн гадаргуу өртөгдөж байна. Эндээс 0.2 га нь тухайн онд нэмж эвдрэлд орсон байна. Тус онд уурхайн үйл ажиллагаа хэвийн явагдаж багахан хэмжээний хөрс хуулж, шохойн чулуу болон дайвар бүтээгдэхүүнээр дайрга үйлдвэрлэсэн. Өрөмдлөг тэсэлгээний ажилд нийт 141 сая төгрөгний зардал гарсан.

2024 онд 0.31 га талбайд техникийн нөхөн сэргээлт, 0.55га талбайд биологийн нөхөн сэргээлт хийж 2 төрлийн 320 ширхэг мод тарьж гүйцэтгэлээр 8,610,000 мян.төгрөг, биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах зардалд 3,0 сая төгрөг төсөвлөснөөс гүйцэтгэлээр 5сая.төгрөг тус тус зарцуулсан байна. Мөн Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх тусгай дансанд 3,563,100 төгрөгийг удирдах байгууллагаас өгөгдсөн хугацаанд байршуулсан.

2024 оны нөхөн сэргээлт, байгаль хамгаалах ажил, хяналт шинжилгээний хөтөлбөртөө нийт 7.126.200 төгрөг зарцуулахаар төлөвлөснөөс гүйцэтгэлээр 13.274.000 төгрөг зарцуулсан байна.